เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน
กลไกการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา
ตระหง่าน เกียรติศิริโรจน์
อธิบดีศาลปกครองกลาง
NotebookLM

เจาะลึก "เอกสิทธิ์" (Privilege) ของสมาชิกรัฐสภา: สิทธิคุ้มครองเพื่อการทำหน้าที่

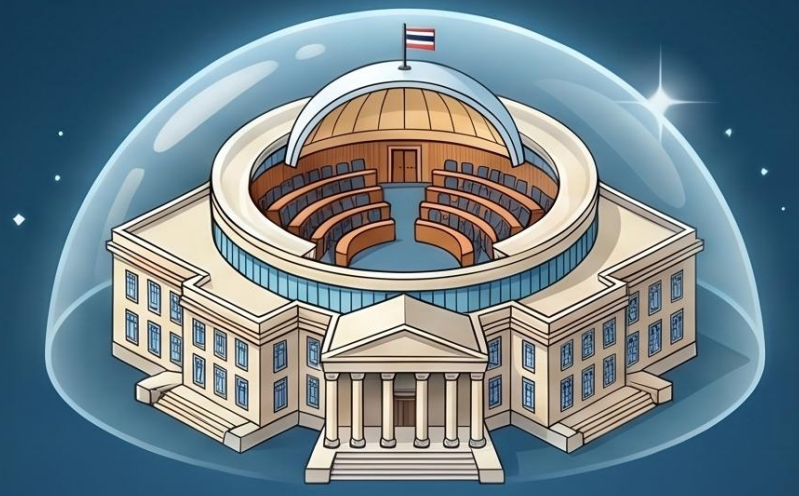

นิยามและขอบเขตของเอกสิทธิ์

สิทธิพิเศษเพื่อความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

เป็นสิทธิเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถยืนยันผลประโยชน์และปฏิบัติงานได้โดยไม่ถูกฟ้องร้อง คุ้มครองการแถลงข้อเท็จจริง การแสดงความเห็น และการลงคะแนน โดยห้ามฟ้องร้องทั้งทางแพ่งและอาญา

การคุ้มครองที่ไม่มีอายุความ

สิทธิในการไม่ถูกฟ้องร้องนี้มีผลตลอดไป ไม่ว่าเวลาจะล่วงเลยไปนานเท่าใดก็ตาม

ข้อจำกัดและการป้องกันการใช้อำนาจมิชอบ

"เอกสิทธิ์" ต้องไม่กลายเป็น "อภิสิทธิ์"

ต้องมีการจำกัดขอบเขตที่ชัดเจนเพื่อไม่ให้ใช้สิทธิในทางที่ผิดหรือเอาเปรียบบุคคลอื่น

การยึดถือหลักความเสมอภาค

เอกสิทธิ์เป็นบทยกเว้นของหลักความเสมอภาค จึงต้องใช้ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

NotebookLM

เอกสิทธิ์และความคุ้มกันสมาชิกรัฐสภา
จากรากฐานสากลสู่รัฐธรรมนูญไทย

รากฐานและวิวัฒนาการในระดับสากล

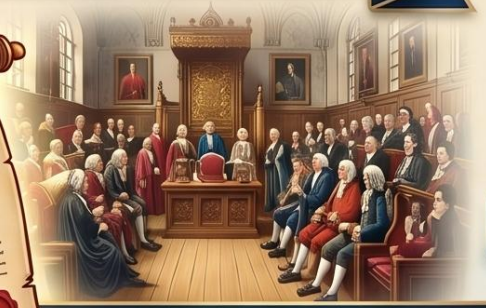

จุดกำเนิดจากอังกฤษ

บัญญัติครั้งแรกใน Bill of Rights
เพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการอภิปรายในสภา

มาตรฐานสากล: ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา

กำหนดให้สมาชิกรัฐสภาไม่อาจถูกฟ้องร้องหรือจับกุม
จากการปฏิบัติหน้าที่ได้

หัวใจหลักคือ "เสรีภาพในการแสดงความเห็น"

การอภิปรายหรือออกเสียงในสภาจะนำไปฟ้องร้องหรือไต่สวนบอกสภาไม่ได้

จุดเริ่มต้นและพัฒนาการในประเทศไทย

ใช้ครั้งแรกใน พ.ร.บ.องคมนตรี
เพื่อประกันเสรีภาพในการแสดง
ความเห็นต่อที่ประชุม

บัญญัติเอกสิทธิ์และความคุ้มกันสงในธรรมนูญ
การปกครองฯ และรัฐธรรมนูญฉบับแรก

ความคุ้มกันจากการถูกจับกุม

เริ่มบัญญัติชัดเจนในปี 2475 และคงอยู่ใน
รัฐธรรมนูญไทยต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. 2470: พ.ร.บ.องคมนตรี
คุ้มครองการแสดงความเห็น
และองคะแนมใตที่ประชุม

พ.ศ. 2475 (ชั่วคราว): พ.ร.บ.ธรรมนูญการปกครองสยาม
บัญญัติหลักเรื่องเอกสิทธิ์
ในมาตรา 24

พ.ศ. 2475 (ถาวร): รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม
เพิ่มหลักความคุ้มกัน
จากการถูกจับกุม/คุมขัง

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 124 วรรคหนึ่ง

ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมวุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

NotebookLM

ภาระหน้าที่หลักของรัฐสภา
การออกกฎหมาย
ควบคุมการทำงาน
ของฝ่ายบริหาร
เอกสิทธิ์นี้มีไว้เพื่อให้การทำหน้าที่ใน 2 เสาหลักนี้ดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์

NotebookLM

ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่

ตามที่ได้ปฏิญาณตนไว้ต่อหน้าพระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติ

เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

NotebookLM

เอกสิทธิ์ (Privilege) : สิทธิเด็ดขาดในสภา

สิทธิเด็ดขาดของสมาชิกรัฐสภาในที่ประชุมสภา โดยมิให้บุคคลอื่นมาเกี่ยวข้อง

- การแถลงข้อเท็จจริง
- การแสดงความคิดเห็น
- การออกเสียงลงคะแนน

คุ้มครองถาวร

— จะไปฟ้องร้องว่ากล่าวในทางใดไม่ได้
ทั้งทางอาญาและทางแพ่ง
และไม่อาจนำเรื่องนั้นไปฟ้องร้องได้อีก
ไม่ว่าเวลาจะล่วงเลยไปนานเท่าใดก็ตาม

NotebookLM

เอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดในรัฐสภาไทยปัจจุบัน

ที่มา:
รัฐธรรมนูญ 2560
(มาตรา 124 วรรคหนึ่ง)

พื้นที่คุ้มครอง:
ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร,
วุฒิสภา,
หรือที่ประชุมร่วมรัฐสภา

การกระทำที่คุ้มครอง:
แถลงข้อเท็จจริง,
แสดงความคิดเห็น,
ออกเสียงลงคะแนน

ผลลัพธ์สูงสุด: เป็น
เอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด
(Absolute Privilege)
ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้อง
ว่ากล่าวในทางใดๆ มิได้

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 124 วรรคสอง

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภาและการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

NotebookLM

ข้อยกเว้นเมื่อเอกสิทธิ์ไม่คุ้มครองการละเมิดบุคคลภายนอก

มาตรา 124 วรรคสอง (มีการถ่ายทอดการประชุม)

+

[เงื่อนไขที่ 1]:
มีการถ่ายทอดการประชุม
(วิทยุ, โทรทัศน์, หรือช่องทางอื่น)

+

[เงื่อนไขที่ 2]:
ถ้อยคำนั้นไปปรากฏ
นอกบริเวณรัฐสภา

+

[เงื่อนไขที่ 3]:
ถ้อยคำมีลักษณะ
เข้าข่ายความผิดละเมิดแพ่งต่อบุคคลภายนอก
(ที่ไม่ใช่รัฐมนตรี หรือสมาชิกสภา)

=

[ไม่มีการคุ้มครอง]
ผู้พูดสามารถถูกฟ้องร้องได้ตามกฎหมาย

NotebookLM

การถ่ายทอดทางอื่นใด = ครอบคลุมทุกมิติ

ข้อสังเกต: ครอบคลุมถึง Facebook Live, YouTube หรือ Application ต่างๆ

การถ่ายทอดไม่จำเป็นต้องสดเสมอไป การนำเทปมาออกอากาศภายหลัง ก็ถือเป็นการถ่ายทอดเช่นกัน

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 124 วรรคสาม

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

NotebookLM

สิทธิของบุคคลภายนอกผู้เสียหาย

อ้างอิง: รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 124 วรรคสาม

สิทธิทางสภา

ร้องขอต่อ "ประธานสภา" ให้จัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจง
เพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดอย่างรวดเร็ว

สิทธิทางศาล

การใช้สิทธิชี้แจงในสภา
จะไม่กระทบต่อสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลตามปกติ

NotebookLM

กรอบเวลาสำคัญ:

3 เดือน

ให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอภายใน **สามเดือน**
นับแต่วันที่มีการประชุมครั้งที่มีการพาดพิง

ต้องยื่นคำร้องต่อ "**ประธานแห่งสภานั้น**"

อ้างอิง: ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ข้อ 39

NotebookLM

ผลลัพธ์ของการร้องขอ: การประกาศความจริง

การพิจารณา

หากประธานสภาเห็นว่าบุคคลดังกล่าว
ได้รับความเสียหายจริง

การเผยแพร่

ประธานสภาจะจัดให้ปิดประกาศคำชี้แจงไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน
ณ บริเวณสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้
รวมถึงการโฆษณาโดยวิธีการอื่นตามสมควร

อ้างอิง: ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ข้อ 41

NotebookLM

ทางออกของประชาชน: สิทธิในการชี้แจงและฟ้องศาล

1. ร้องขอ

บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย ร้องขอต่อประธานสภา

2. ชี้แจง

ประธานสภาจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามวิธีการและเวลาที่ข้อบังคับกำหนด

3. ฟ้องศาล

การชี้แจง ไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลนั้นในการฟ้องคดีต่อศาล (สิทธิฟ้องแพ่ง/อาญายังอยู่ครบ 100%)

NotebookLM

ขอบเขตแห่งเอกสิทธิ์รัฐสภา: ถอดรหัสมาตรา 124 วรรคสอง

กรณีศึกษาการอภิปรายไม่ไว้วางใจ และขีดจำกัดของการฟ้องร้องคดีหมิ่นประมาท

NotebookLM

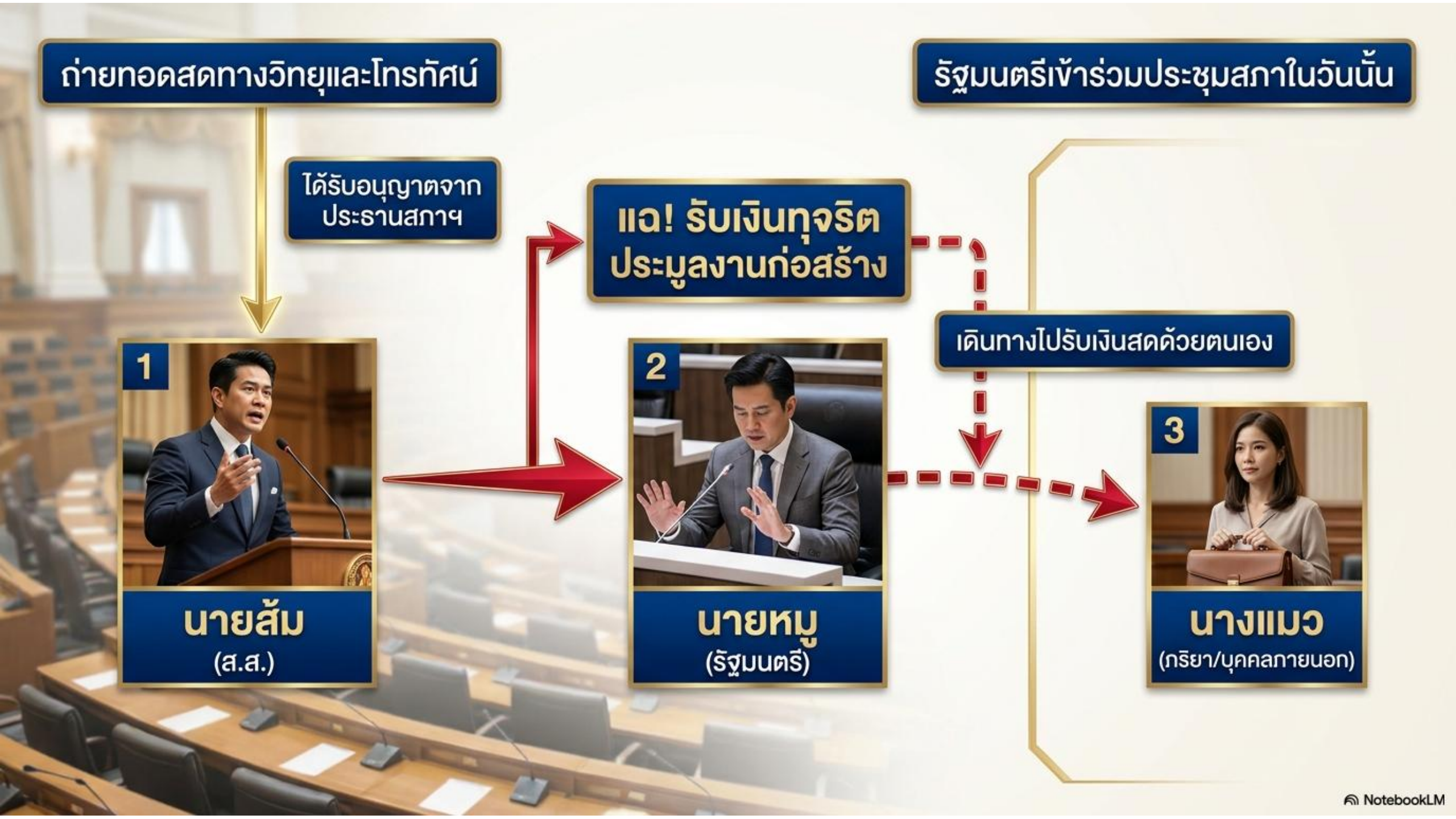
ถ่ายทอดสดทางวิทยุและโทรทัศน์
รัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมสภาในวันนั้น
ได้รับอนุญาตจาก ประธานสภาฯ
แฉ! รับเงินทุจริต ประมูลงานก่อสร้าง
เดินทางไปรับเงินสดด้วยตนเอง
1
นายส้ม
(ส.ส.)
2
นายหมู
(รัฐมนตรี)
3
นางแมว
(ภริยา/บุคคลภายนอก)
NotebookLM

การตอบโต้ทางกฎหมาย: สองคดีหมิ่นประมาทจากคำพูดเดียว

คำถามสำคัญ: กฎหมายให้ความคุ้มครอง ส.ส. จากการถูกฟ้องร้องโดยบุคคลทั้งสองหรือไม่?

NotebookLM

โล่แห่งรัฐสภา: กลไกการคุ้มครอง ตามมาตรา 124 วรรคสอง

บุคคลภายใน (ส.ส. / รัฐมนตรีที่ร่วมประชุม)

- ได้รับความคุ้มครองเด็ดขาด การโจมตีซึ่งกันและกันไม่สามารถนำไปฟ้องร้องได้

บุคคลภายนอก

- ไม่ถูกผูกมัดด้วยเอกสิทธิ์ โล่รัฐสภาไม่สามารถป้องกันการฟ้องร้องจากบุคคลภายนอกได้

NotebookLM

กรณีที่ 1: บุคคลภายนอก (นางแมว ภริยารัฐมนตรี)

- **สถานะทางกฎหมาย:** บุคคลภายนอก (มิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภา)
- **การปรับใช้กฎหมาย:** เอกสิทธิ์ตามมาตรา 124 วรรคสอง ไม่คุ้มครองนายส้มจากบุคคลภายนอก

ฟ้องคดีอาญา: ทำได้

ฟ้องคดีแพ่ง: ทำได้

NotebookLM

กรณีที่ 2: บุคคลภายใน (นายหมู รัฐมนตรี)

- **สถานะทางกฎหมาย:** รัฐมนตรีที่เข้าร่วมประชุมสภาในวันนั้น
- **การปรับใช้กฎหมาย:** นายส้ม ได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองตามมาตรา 124 วรรคสอง อย่างสมบูรณ์

ฟ้องคดีอาญา: ทำไม่ได้

ฟ้องคดีแพ่ง: ทำไม่ได้

NotebookLM

ถอดรหัสข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา สนามใหญ่ ๒๕๖๒

เจาะลึกประเด็น: เอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดในที่ประชุมสภา (Parliamentary Privilege)

NotebookLM

บริบท: การประชุมลับสภาผู้แทนราษฎร - พิจารณา
พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการฯ
นางบุญ
ภริยานายเก่ง /
เจ้าของธุรกิจหน้ากากอนามัย
ภริยา
นายสุข
ส.ส. พรรคฝ่ายค้าน
นายเก่ง
รัฐมนตรี
NotebookLM

นายสุข (เปิดประเด็น):

พ.ร.ก. นี้เอื้อประโยชน์ให้บริษัทหน้ากากอนามัยของนางบุาบุญ (ภริยารัฐมนตรี) ทำให้ของขาดตลาด!

นายเก่ง (ตอบโต้ทันที):

อย่าไปเชื่อ! นายสุขนำความเท็จมากล่าว ตัวเองเป็นจำเลยคดีแชร์ลูกโซ่!

NotebookLM

โจทก์: นางบุญ

การกระทำ: ยื่นฟ้องศาลแพ่ง

ข้อเรียกร้อง:
เรียกค่าสินไหมทดแทน
ฐานหมิ่นประมาท
ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

VS

จำเลย: นายสุข

ข้อเท็จจริง: ยอมรับว่าข้อมูลที่กล่าว
ผิดพลาด/ไม่จริง

ข้อต่อสู้ทางกฎหมาย: อ้าง
เอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ
โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง

NotebookLM

ประเด็นแห่งคดี
ข้อต่อสู้ของนายสุขที่ว่าตนมี
เอกสิทธิ์ และนางบุญ ไม่มีอำนาจฟ้อง
นั้น รับฟังได้หรือไม่?
NotebookLM

หลักกฎหมาย: รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๒๔

เกณฑ์การเกิด เอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด

- ๑. กล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร
- ๒. เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับวาระที่ประชุมกัน
- ๓. ไม่ใช่การประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุ/โทรทัศน์ หรือเป็นการประชุมลับ

ผลทางกฎหมาย: ผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องว่ากล่าวในทางใดมิได้

NotebookLM

การปรับบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริง

- ในที่ประชุมสภา? ใช่ (การพิจารณา พ.ร.ก.)
- เกี่ยวกับเรื่องที่ประชุม? ใช่ (ผลกระทบต่อการผลิตหน้ากาก)
- ไม่ถ่ายทอด/ประชุมลับ? ใช่ (ข้อเท็จจริงระบุชัดเจน)

จุดตัดสำคัญ: แม้ถ้อยคำที่กล่าวจะไม่เป็นความจริงเลยก็ตาม เอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดย่อมเกิดขึ้นสมบูรณ์

NotebookLM

ธงคำตอบ

ข้อต่อสู้ของนายสุข รับฟังได้

นายสุขได้รับเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๔ วรรคหนึ่ง

นางบุญ ไม่มีอำนาจฟ้อง
นายสุขเป็นคดีแพ่งได้

NotebookLM

หัวใจสำคัญของคดีนี้

เอกสิทธิ์ในสภา
มีไว้เพื่อคุ้มครองการทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ
แม้การแถลงข้อเท็จจริงนั้นจะผิดพลาดและ
ทำให้บุคคลภายนอกเสียหายเป็นการส่วนตัว
ก็ไม่สามารถนำมาฟ้องร้องได้

แนวบรรทัดฐาน: เทียบ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๒๗/๒๕๒๘

NotebookLM

ขอบเขตเอกสิทธิ์คุ้มครอง

เมื่อคำพูดในสภาฯ กลายเป็นคดีความ

(Case Study: รัฐธรรมนูญ มาตรา 124 และ 163)

NotebookLM

ถ่ายทอดสด

นายดำ
(สส. ฝ่ายตรวจสอบ)

นางฟ้า
(ภริยานายแดง)

นายแดง
(รมช.)

วาระพิจารณาความไม่โปร่งใส ประมูลคอมพิวเตอร์กระทรวง

NotebookLM

นายดำ

ภริยาของรัฐมนตรีฯ (นางฟ้า) รับของกำนัลมหาศาลฯ จากผู้ชนะประมูล!

นายแดง

นายดำนำความเท็จมากล่าว! คุณแค่ต้องการล้มประมูลเพื่อช่วยพรรคพวก!

NotebookLM

คดีแพ่ง

- นางฟ้า ฟ้อง นายดำ
- ข้อหา: ละเมิด
  (Damages: 100 ล้านบาท)

คดีอาญา

- นายดำ ฟ้อง นายแดง
- ข้อหา: หมิ่นประมาท

ข้อต่อสู้ของทั้งคู่: ตนมีเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ อีกฝ่ายไม่มีอำนาจฟ้อง

NotebookLM

มีเอกสิทธิ์หรือไม่?
(สส. ตาม ม.124 / รมต. ตาม ม.163)

มีการถ่ายทอดสดหรือไม่?

ผู้เสียหายคือใคร?

บุคคลที่สาม (ภายนอก)

เอกสิทธิ์ขาด!

สมาชิกที่อยู่ในที่ประชุม

เอกสิทธิ์คุ้มครอง!

NotebookLM

นายดำ

1. **สถานะ สส.**
   (ได้เอกสิทธิ์ ม.124)
2. **พูดผ่านการถ่ายทอดสด**
3. **ละเมิด นางฟ้า ซึ่งเป็นบุคคลที่สาม**
   (มิใช่สมาชิกสภาฯ)

ผล: เอกสิทธิ์ไม่คุ้มครอง คำให้การรับฟังไม่ได้

NotebookLM

นายแดง

1. **สถานะ รัฐมนตรี**
   (ได้เอกสิทธิ์อนุโลมตาม ม.163)
2. **พูดผ่านการถ่ายทอดสด**
3. **พาดพิง นายดำ ซึ่งเป็น สส. ในที่ประชุม**
   (มีสิทธิชี้แจงได้ทันที)

ผล: เอกสิทธิ์ยังคุ้มครอง คำให้การรับฟังได้

NotebookLM

	ฐานะ	ผู้เสียหาย	บทสรุป
นายดำ	สส. (ม.124)	บุคคลที่สามภายนอก (นางฟ้า)	เอกสิทธิ์ขาด
นายแดง	รมช. (ม.163)	สส. ในสภาฯ (นายดำ)	เอกสิทธิ์คุ้มครอง

จุดชี้ขาดคือ สถานะของผู้ถูกพาดพิง เมื่อมีการถ่ายทอดสด

NotebookLM

3 หลักการสำคัญของเอกสิทธิ์สภาฯ

1 รัฐมนตรีได้รับการคุ้มครอง:
ม.163 ขยายเกราะคุ้มครองให้ รมต. ที่เข้าร่วมประชุมเสมือนเป็น สส.

2 ถ่ายทอดสด = ดาบสองคม:
เมื่อคำพูดออกสู่สาธารณะ เอกสิทธิ์จะไม่คุ้มครองหากกระทบคนนอก

3 คนในสภาฯ ต้องสู้ด้วยตัวเอง:
หากพาดพิงผู้ที่อยู่ในที่ประชุมซึ่งชี้แจงได้ เอกสิทธิ์จะยังคงอยู่เสมอ

NotebookLM

หัวใจสำคัญ: เอกสิทธิ์คุ้มครอง "การทำหน้าที่" ไม่ใช่ "ตัวบุคคล"

รัฐธรรมนูญออกแบบมาตรา 124 เพื่อเป็นเกราะกำบังให้ผู้แทนราษฎรสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้อย่างเต็มที่และปราศจากความหวาดกลัวภายในสภา แต่เกราะนี้ไม่สามารถใช้เป็นอาวุธเพื่อละเมิดสิทธิของประชาชนคนธรรมดาที่อยู่ภายนอกสภาได้

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 124 วรรคสี่

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุม ตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 163

รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิเข้าประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน เว้นแต่เป็นการออกเสียงลงคะแนนในสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย และให้นำเอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 124 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 129 วรรคเจ็ด

“ ...เอกสิทธิ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 124 ให้คุ้มครองถึงผู้กระทำหน้าที่ (กรรมาธิการ) และผู้ปฏิบัติตามคำเรียก (ของกรรมาธิการ) ตามมาตรานี้ ด้วย”

NotebookLM

บุคคลอื่นที่ได้รับเอกสิทธิ์ด้วย

ผู้เกี่ยวข้องกับการประชุมและรายงาน

- ผู้พิมพ์/โฆษณารายงานประชุม
- ผู้ที่ประธานอนุญาตให้แถลง
- รัฐมนตรีที่เข้าร่วมประชุม

คณะกรรมาธิการและผู้ให้ข้อมูล

- ผู้ปฏิบัติหน้าที่กรรมาธิการ
- บุคคลที่มาตามคำเรียกของกรรมาธิการ

ข้อสังเกตสำคัญ

สมาชิกสภาท้องถิ่น ‘ไม่มี’ เอกสิทธิ์

เอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญนี้ไม่ครอบคลุมถึงสมาชิกในระดับสภาท้องถิ่น

NotebookLM

ความคุ้มกันของสมาชิกรัฐสภา: เกราะป้องกันเพื่อการปฏิบัติหน้าที่

ความคุ้มกัน (Immunity) เป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญเพื่อให้มั่นใจว่าสมาชิกรัฐสภาจะสามารถเดินทางมาประชุมและปฏิบัติหน้าที่ได้โดยไม่ถูกขัดขวางหรือคุกคามจากการใช้อำนาจในทางกฎหมายในช่วงเวลาสำคัญ

นิยามและสาระสำคัญของความคุ้มกัน

ความคุ้มกันคือการป้องกันให้ปลอดภัย

หมายถึงการคุ้มครองให้พ้นจากบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการดำรงอยู่

สิทธิพิเศษตามรัฐธรรมนูญ

เป็นความคุ้มกันที่รัฐธรรมนูญมอบให้สมาชิกรัฐสภา เพื่อการปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะ

เงื่อนไขและการคุ้มครอง

ห้ามจับกุมหรือดำเนินคดีระหว่างสมัยประชุม

ไม่อาจถูกจับ คุมขัง หรือดำเนินคดีในลักษณะที่ขัดขวางการมาประชุมในช่วงเวลาที่กำหนด

ข้อยกเว้น “การอนุญาตจากสภา”

จะสามารถดำเนินการทางคดีได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอยู่

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 125 วรรคหนึ่ง

ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 125 วรรคสอง

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และเพื่อประโยชน์ในการประชุมสภา ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาประชุมสภาได้

NotebookLM

ความคุ้มกัน (Immunity) : เกราะป้องกันการขัดขวาง

รัฐธรรมนูญคุ้มครองสมาชิกรัฐสภาให้ เดินทางไปประชุมตามหน้าที่ได้อย่างปลอดภัย

- ห้ามจับกุม
- ห้ามคุมขัง
- ห้ามดำเนินคดีใดๆ ที่ขัดขวางการมาประชุม

คุ้มครองเฉพาะในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง
หรือในระหว่างสมัยประชุมเท่านั้น

NotebookLM

เปรียบเทียบสมัยประชุม: สามัญ vs วิสามัญ

มาตรา 121

สมัยประชุมสามัญ (Ordinary Session)

- **ความถี่:** 2 สมัย ต่อ 1 ปี
- **ระยะเวลา:** กำหนดสมัยละ 120 วัน (พระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ขยายเวลาได้)
- **เงื่อนไขพิเศษ:** หากจะปิดสมัยประชุมก่อนครบ 120 วัน ต้องได้รับ ความเห็นชอบจากรัฐสภา

มาตรา 122

123

สมัยประชุมวิสามัญ (Extraordinary Session)

- **ความถี่:** ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์
- **เงื่อนไขการเรียกประชุม:** เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ
- **อำนาจสั่งการ:** พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้

NotebookLM

ขอบเขตความคุ้มกัน

คดีแพ่ง
(ไม่มีความคุ้มกัน)

คดีอาญา
(คุ้มครองเต็มรูปแบบ)

คดีปกครอง
(ไม่มีความคุ้มกัน)

***ข้อควรระวัง:** ความคุ้มกันนี้มีเฉพาะ สมาชิกรัฐสภา เท่านั้น
ไม่ครอบคลุมถึงสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

NotebookLM

ช่องว่างของโล่: สิ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐ สามารถทำได้

ขอให้ออกหมายจับ ตาม ป.วิ.แพ่ง ได้

ขอให้ออกหมายเรียก ในฐานะ พยาน ได้
(ไม่ใช่ผู้ต้องหา)

ขอให้ออกหมายค้นบ้านได้
(ไม่ถือเป็นการจับกุมตัวบุคคล)

NotebookLM

อำนาจของโล่: สิ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐ ห้ามทำ เด็ดขาด

ห้ามจับกุม
(ในคดีอาญา)

ห้ามคุมขัง
(ในคดีอาญา)

ห้ามออกหมายเรียก ไปสอบสวนในฐานะ ผู้ต้องหา (ในคดีอาญา)

NotebookLM

ข้อยกเว้นทางเทคนิค:
การแสดงตัวด้วยความสมัครใจ

การที่สมาชิกรัฐสภาเดินทางไป
รับทราบข้อกล่าวหาด้วยตนเอง
ที่สถานีตำรวจ

ถือว่า ไม่ใช่การจับกุม

กระบวนการนี้สามารถทำได้
และไม่ถือเป็นการละเมิดความคุ้มกันตามรัฐธรรมนูญ

NotebookLM

ข้อยกเว้นที่ 1: สภามีมติอนุญาต

ต้องได้รับอนุญาตจาก สภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก เท่านั้น

ประธานสภาฯ
ไม่มีอำนาจสั่งอนุญาตโดยลำพัง

การขอสละความคุ้มกันด้วยตนเอง
ไม่เป็นเหตุบังคับให้สภาต้องอนุญาต
(สภาจะไม่อนุญาตก็ได้)

NotebookLM

ข้อยกเว้นที่ 2: ถูกจับในขณะกระทำความผิด (ความผิดซึ่งหน้า)

สามารถจับกุมได้ทันที
หากจับในขณะ
กระทำความผิด

เจ้าหน้าที่ต้องรายงานไปยัง
ประธานแห่งสภา
ที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก

ประธานฯ อาจสั่งให้
ปล่อยตัวชั่วคราว
เพื่อให้มาประชุมสภาฯ ได้โดยลำพัง
(ไม่ต้องขอมติสภาฯ)

***ข้อสังเกตสำคัญ: การสั่งปล่อยตัวเพื่อมาประชุม หมายถึง การประชุมสภาใหญ่ เท่านั้น ไม่รวมถึงการมาประชุม คณะกรรมาธิการ**

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 125 วรรคสาม

ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ ก่อนสมัยประชุม เมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันที ถ้าประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ โดยศาลจะสั่งให้มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

NotebookLM

ขอบเขตแห่งเวลาและหน้าที่

ไม่จำกัดเวลาเกิดเหตุ

การกระทำความผิดอาจเกิดขึ้น ก่อนเข้ามาเป็นสมาชิกสภาฯ ก็ได้

ไม่จำกัดความเกี่ยวข้องกับหน้าที่

ได้รับความคุ้มกันเสมอ
ไม่ว่าการกระทำความผิดนั้นจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาหรือไม่ก็ตาม

NotebookLM

ขั้นตอนการขอปล่อยตัว ส.ส. / ส.ว. เพื่อไปประชุมสภา

สมาชิกสภาถูกคุมขังก่อนเปิดสมัยประชุม

ใช้กับ ส.ส. หรือ ส.ว. ที่ถูกคุมขังระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดีก่อนเริ่มประชุมสภา

ประธานสภาใช้อำนาจร้องขอได้ทันที

ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกมีอำนาจร้องขอให้ปล่อยตัวได้โดยไม่ต้องรอความเห็นชอบจากที่ประชุมสภา

ศาลหรือพนักงานสอบสวนต้องสั่งปล่อยทันที

เมื่อได้รับคำร้องต้องสั่งปล่อยทันที แม้จะกังวลเรื่องการหลบหนีหรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานก็ตาม

ปล่อยตัวชั่วคราวเฉพาะในสมัยประชุม

คำสั่งปล่อยมีผลถึงวันสุดท้ายของสมัยประชุมเท่านั้น เพื่อให้ไปทำหน้าที่ประชุมสภาได้

กลับเข้าที่คุมขังเมื่อปิดสมัยประชุม

เมื่อสิ้นสุดสมัยประชุม สมาชิกสภาฐ้า ผู้นั้นจะต้องกลับเข้าสู่สถานคุมขังตามเดิม

NotebookLM

วิกฤตก่อนเปิดสภา

ส.ส. หรือ ส.ว. ถูกคุมขังมาตั้งแต่ ‘ก่อน’ เปิดสมัยประชุม

(อาจเพราะไม่ได้ยื่นประกันตัว
หรือศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว)

NotebookLM

กุญแจทองคำ ของประธานสภา

ประธานสภา
มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลหรือตำรวจ
เพื่อขอให้ปล่อยตัวสมาชิกผู้นั้นทันที

เป้าหมาย: เพื่อให้สมาชิกสามารถมาร่วมประชุมสภาได้

NotebookLM

อำนาจสั่งปล่อย: 2 กรณีที่แตกต่าง

ถูกคุมขัง ‘ก่อน’ เปิดสภา

ประธานสภาสั่งได้ทันที

จะจับกุม/คุมขัง ‘ระหว่าง’ สมัยประชุม

ต้องใช้มติที่ประชุมสภา

NotebookLM

คำสั่งเด็ดขาด

เมื่อได้รับคำร้อง
ศาลหรือพนักงานสอบสวน
“ต้องสั่งปล่อยตัวทันที”

(หมายเหตุ: ศาลสามารถกำหนดให้มีหลักประกัน หรือไม่มีก็ได้)

NotebookLM

น้ำหนักของหน้าที่ เหนือความเสี่ยง

กฎหมายบังคับให้ปล่อยตัว แม้ศาลจะเชื่อมั่นว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี หรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานก็ตาม

NotebookLM

กฎซินเดอเรลล่า: หมดเวลา ต้องกลับเรือนจำ

คำสั่งปล่อยมีผลถึง ‘วันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม’ เท่านั้น ไม่ใช่การปล่อยตัวถาวร

เมื่อปิดสภา สมาชิกต้องกลับไปอยู่ในสถานที่คุมขังเช่นเดิม

NotebookLM

บทสรุป: วงจรเอกสิทธิ์ชั่วคราว

เอกสิทธิ์นี้มีไว้เพื่อ
"ประโยชน์ของงานสภา"
มิใช่เพื่ออภิสิทธิ์ส่วนบุคคล

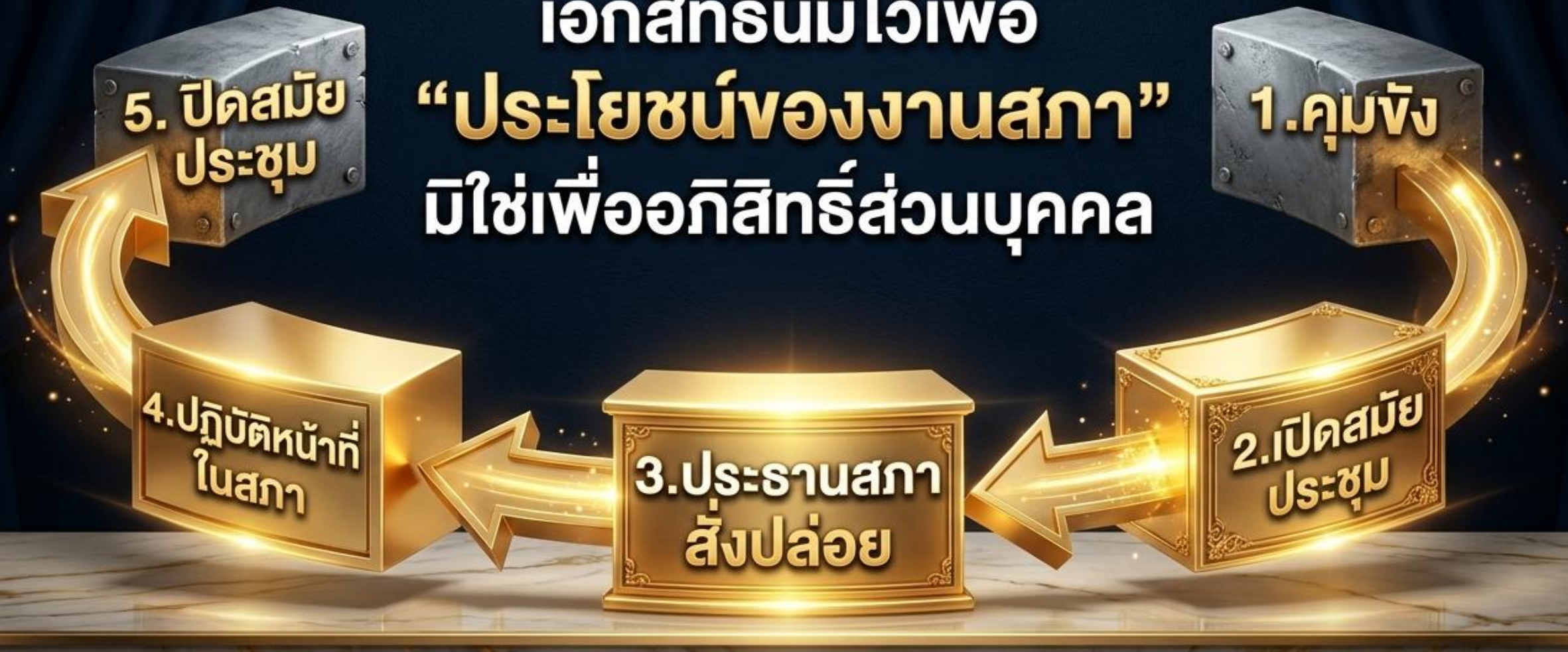

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 125 วรรคสี่

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

NotebookLM

เมื่อ ส.ส. และ ส.ว. ตกเป็นผู้ถูกฟ้อง: หลักการมาศาลในคดีอาญาที่ควรรู้

ชั้นพิจารณาคดี (เมื่อตกเป็นจำเลย)

ป.วิ.อาญา มาตรา 172: การพิจารณาต้องทำต่อหน้าจำเลย

กฎหมายบังคับให้จำเลยต้องไปนั่งฟังการสืบพยานและการพิจารณาต่อหน้าศาลทุกนัด

สมาชิกรัฐสภา 'ต้องมาศาล'

ส.ส. หรือ ส.ว. ที่ตกเป็นจำเลยต้องมาศาลตามนัด เว้นแต่จะมีเหตุอันควรตามกฎหมาย

ข้อยกเว้นเพื่อการประชุมสภา

รัฐธรรมนูญคุ้มครองมิให้การพิจารณาคดีขัดขวางการไปประชุมสภาของ ส.ส. หรือ ส.ว.

ชั้นไต่สวนมูลฟ้อง (กรณีราษฎรเป็นโจทก์)

สมาชิกรัฐสภา "ไม่ต้องมาศาลก็ได้"

ในชั้นนี้ผู้ถูกฟ้องยังมีสถานะเป็นเพียงผู้ต้องหา ยังไม่ได้ตกเป็นจำเลย

เป็นเรื่องระหว่าง "โจทก์กับศาล"

มาตรา 172 ยังไม่บังคับในชั้นนี้
ศาลจึงไต่สวนมูลฟ้องได้โดยไม่มีตัวผู้ถูกฟ้อง

NotebookLM

เปรียบเทียบ
เอกสิทธิ์ vs ความคุ้มกัน

	เอกสิทธิ์	ความคุ้มกัน
เป้าหมายหลัก	คุ้มครองการแสดงออกในสภา (แถลง, แสดงความเห็น, ลงคะแนน)	คุ้มครองเสรีภาพทางกาย ให้เดินทางมาประชุมได้
ขอบเขตเวลา	ถาวร (ตลอดไป ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าใด)	ชั่วคราว (เฉพาะในระหว่างสมัยประชุมเท่านั้น)
การฟ้องร้อง	ฟ้องร้องไม่ได้เด็ดขาด (ทั้งทางแพ่งและอาญา)	ดำเนินคดีได้เมื่อพ้นสมัยประชุม

ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนตามหลักรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 227 วรรคหนึ่ง

ในระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือในกรณีที่จับในขณะกระทำความผิด

NotebookLM

ชั้นสอบสวน

มาตรา 227 ให้ความคุ้มครองเฉพาะ:

- ห้ามจับกุม
- ห้ามคุมขัง
- ห้ามหมายเรียกไปสอบสวน

ชั้นศาล

ศาลยังมีอำนาจเต็มเหนือ กกต. ที่เป็นจำเลย:

- ศาลออกหมายจับได้
- ศาลสั่งคุมขังได้

เอกสิทธิ์นี้มีไว้เพื่อป้องกันการขัดขวางการจัดตั้งรัฐบาล ไม่ใช่เกราะคุ้มกันความผิดทางอาญาในชั้นศาล

NotebookLM

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 227 วรรคสอง

ในกรณีที่มีการจับคณะกรรมการเลือกตั้งในขณะกระทำความผิด หรือจับหรือคุมขังกรรมการการเลือกตั้ง ในกรณีอื่น ให้รายงานต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน และให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้ แต่ถ้าประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ถูกจับหรือคุมขัง ให้เป็นอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ดำเนินการ

NotebookLM

3 กรณีที่ศาลออกหมายจับหรือสั่งขัง กกต. ได้ทันที

ไม่มาฟังคำพิพากษา	ศาลออกหมายจับมาฟังคำพิพากษา ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 182 วรรคสาม
หนีศาล + ถูกตัดสินจำคุก	ศาลออกหมายจับมารับโทษตามคำพิพากษา
มาศาล + ถูกตัดสินจำคุก	ศาลออกหมายจำคุกได้ทันที

NotebookLM

ความคุ้มกันครอบคลุมเฉพาะ การเมืองระดับชาติ

ระดับชาติ

ได้รับความคุ้มกัน

เลือกตั้ง ส.ส.

เลือกตั้ง ส.ว.

การออกเสียงประชามติ

ระดับท้องถิ่น

ไม่ได้รับความคุ้มกัน

เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น

เลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น (ทุกแห่ง)

ความคุ้มกันจะเกิดขึ้นเฉพาะช่วงที่มี ‘พระราชกฤษฎีกา’ หรือ ‘ประกาศ’ สำหรับการเลือกตั้งระดับชาติเท่านั้น

NotebookLM

ทำไมถึงไม่คุ้มครองการเลือกตั้งท้องถิ่น?

~9,000 แห่ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

หมุนเวียนตลอดปี

มีการสลับสับเปลี่ยนครบวาระ
และมีการ ‘เลือกตั้งซ่อม’ เป็นประจำทุกปี

**หากให้ความคุ้มกันครอบคลุมถึงท้องถิ่น
กกต. จะได้รับเอกสิทธิ์คุ้มกัน ตลอดทั้งปี**

NotebookLM